

Vedlegg

Mestringsnivåer PISA 2018 – Beskrivelser av lesekompetanse

I dette vedlegget presenterer vi en bearbeidet utgave av PISAs mestringsnivåer i lesing (OECD, 2019).

Skalaen for lesekompetanse er inndelt i nivåer for å gi mer og bedre informasjon enn det poengsummer gir, og for bedre å kunne sammenligne elever og oppgaver langs skalaen (se Weyerang & Magnusson, 2020, kapittel 2 i denne antologien for en beskrivelse av lesekompetansen som måles i PISA-undersøkelsen). Det er spesifisert åtte nivåer med tilhørende beskrivelser av hva elever på hvert nivå er i stand til å mestre. Nivå 1c er det laveste beskrevne nivået, deretter følger nivå 1b, nivå 1a, nivå 2 osv. til det høyeste som er beskrevet, nivå 6. Nivå 2 regnes som en kritisk grense for den lesekyndigheten som er nødvendig for å delta i videre utdanning og yrkesliv.

Nivåene fastslår ikke sikkert hva en enkeltelev mestrer, men gir beskrivelser av og kjennetegn på hva lesere typisk kan mestre av oppgaver til tekster. Nivåene kan ikke oppfattes som å gjelde for enkeltelever, men som et uttrykk for hva elever på et bestemt nivå vil være i stand til å mestre.

Nivå	Poeng- grense	Hva elever på hvert nivå typisk kan
6 og over	Over 698 poeng	<p>Lesere på nivå 6 kan</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ forstå lange, abstrakte og komplekse tekster ▶ lokalisere opplysninger som kan være tilslørt av annen motstridende informasjon ▶ trekke slutninger på tvers av tekstdeler som står langt fra hverandre ▶ reflektere over hvordan tekstens sjanger påvirker innholdet ▶ sammenligne, kontrastere og integrere innholdet i flere tekster med motstridende perspektiver ▶ identifisere og håndtere motstridende perspektiver i tekster ved å vurdere kildeinformasjon, avsendernes interesser og andre elementer som kan gi informasjon om tekstenes troverdighet ▶ vurdere tekstene systematisk ut fra ulike kriterier og trekke slutninger for å se sammenhenger mellom tekster og oppgaver

Nivå	Poeng- grense	Hva elever på hvert nivå typisk kan
5	626–697 poeng	<p>Lesere på nivå 5 kan</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ forstå lengre tekster og trekke slutninger om hvilken informasjon i teksten som er relevant, også i tilfeller der den aktuelle informasjonen lett kan oversees ➤ finne og håndtere informasjon som er abstrakt eller står i motsetning til det man skulle forvente ➤ se årsakssammenhenger og resonnere med utgangspunkt i lengre tekster ➤ trekke konklusjoner om hvorvidt påstandene eller konklusjonene i en tekst er pålitelige ➤ skille mellom tekstens innhold og hensikt ➤ skille mellom fakta og meninger i komplekse eller abstrakte utsagn ➤ vurdere hypoteser kritisk med utgangspunkt i påstander eller opplysninger fra flere tekster ➤ vurdere flere teksters grad av objektivitet basert på tekstens innhold eller informasjon om tekstenes kilde ➤ håndtere flere lange tekster og navigere mellom tekster for å sammenligne informasjon
4	553–625 poeng	<p>Lesere på nivå 4 kan</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ forstå ulike typer tekster og tilpasse lesingen til ulike formål ➤ forstå lengre tekster som utfordrer konvensjoner for sjangeren ➤ forstå lengre passasjer i en eller flere tekster ➤ tolke betydningen av språklige nyanser i én del av teksten på bakgrunn av teksten som helhet ➤ sammenstille opplysninger som er skjult blant sterkt konkurrerende informasjon ➤ vurdere forholdet mellom et enkelt utsagn i teksten og en generell holdning eller konklusjon om et emne ➤ reflektere over hvilke virkemidler forfatteren bruker for å få fram et poeng basert på detaljer i teksten som overskrifter og illustrasjoner ➤ sammenligne perspektiver og trekke slutninger basert på flere kilder ➤ sammenligne eksplisitte påstander på tvers av tekster, sette dem opp mot hverandre og vurdere kildenes pålitelighet
3	480–552 poeng	<p>Lesere på nivå 3 kan</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ forstå hovedtemaet i én eller flere tekster, selv der temaet ikke er eksplisitt formulert og tekstens struktur gir lite støtte til forståelsen ➤ finne fram til opplysninger som ikke er framtrede eller som er skjult blant konkurrerende informasjon ➤ sammenstille innhold og trekke både enkle og mer avanserte slutninger ➤ se sammenhenger mellom flere deler av en tekst ➤ beskrive betydningen av ord eller uttrykk når den nødvendige informasjonen er å finne på én side ➤ reflektere over en tekst og sammenligne, forklare eller vurdere detaljer i teksten ➤ sammenligne flere forfatteres standpunkter basert på eksplisitt informasjon ➤ forstå innhold som står i motsetning til det forventede eller som er negativt formulert

Nivå	Poeng- grense	Hva elever på hvert nivå typisk kan
2	407–479 poeng	<p>Lesere på nivå 2 kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifisere hovedtemaet i en kort tekst • beskrive betydningen av en begrenset del av teksten når informasjonen ikke er eksplisitt • reflektere over det overordnede formålet eller hensikten med enkelte detaljer i korte tekster • reflektere over bruken av enkle visuelle eller typografiske detaljer i teksten • sammenligne påstander og vurdere ulike begrunnelser for påstander basert på korte, eksplisitte utsagn • sammenligne trekk ved tekster eller sette dem opp mot hverandre • se sammenhenger mellom teksten og egen kunnskap ved å ta i bruk personlige erfaringer og synspunkter
1A	335–406 poeng	<p>Lesere på nivå 1A kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • forstå den bokstavelige betydningen av tekster eller kortere avsnitt • finne fram til riktig side blant et lite utvalg • finne fram til én eller flere opplysninger i korte tekster • kjenne igjen hovedtemaet i tekster om kjente emner • se enkle sammenhenger mellom opplysninger som kommer etter hverandre i en tekst • oppfatte sammenhenger mellom enkle opplysninger i tekst og egen kunnskap • reflektere over det overordnede formålet og hva som er viktig informasjon i enkle tekster, for eksempel skille mellom tekstens hovedidé og uviktige detaljer
1B	262–334 poeng	<p>Lesere på nivå 1B kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • forstå enkle, korte tekster som gir støtte underveis, for eksempel gjennom gjentakelser, bilder eller kjente symboler • finne informasjon som er tydelig uttrykt eller er nevnt eksplisitt i en enkeltsetning, en kort tekst eller en enkel liste • finne riktig side blant et lite antall når tekstene inneholder eksplisitte opplysninger • forstå den bokstavelige betydningen av enkle setninger • tolke tekstens bokstavelige betydning ved å se enkle sammenhenger mellom etterfølgende opplysninger i teksten • vurdere eksplisitt uttrykte opplysninger i teksten
1C	189–261 poeng	<p>Lesere på nivå 1C kan</p> <ul style="list-style-type: none"> • forstå tekster med et enkelt ordforråd og enkle syntaktiske strukturer • forstå og bekrefte innholdet i korte og syntaktisk enkle setninger på bokstavelig nivå • lese i en begrenset tidsperiode når formålet med lesingen er enkelt og tydelig beskrevet

LITTERATUR

OECD (2019). *PISA 2018 Assessment and Analytical Framework*. Paris: OECD.